

ZAPISANO METKOM

ZORAN ŽMIRIĆ

SADRŽAJ

PRIJE METKA

<i>za sve one lijepe dane koje smo propustili</i>	2
<i>pitao sam brku</i>	3
<i>vlak tutnji pa uspori</i>	4
<i>brojalica kaže</i>	5
<i>rekla mi je prije polaska</i>	6
<i>pričao je jednom spiker</i>	7
<i>u džepu nosim papir</i>	9
<i>shvatio sam da imam pristojnu prednost</i>	10
<i>što ako se sutra probudim i shvatim da sam mrtav?</i>	11
<i>hodam po zgarištu nekog sela</i>	12
<i>gledam humku perunike</i>	13
<i>kad koljači</i>	14
<i>noć je u selu zabundana strahom</i>	15
<i>znaš ono</i>	16
<i>blizu su</i>	19
<i>opet se profesor iz susjedne spavaonice</i>	21
<i>kad skonča kurbin pir</i>	23
<i>glava</i>	24

<i>igrajmo se rata</i>	26
<i>prije devetnaest godina</i>	33
<i>čovjek odmetnut od mene</i>	34
<i>prošlog su tjedna</i>	35
<i>polje, jara, omara, vrućina</i>	36
<i>lijepo ti stoji vjenčanica</i>	37
<i>preko polja</i>	39
<i>kad padnem</i>	41
<i>miran kao riba</i>	42
<i>sjećanja na njih griju nam nadu</i>	43
<i>ti si sve one žene</i>	45
<i>kiša je izdubila stolicu u glini</i>	46
<i>ako ih danas sve pobijemo</i>	47
<i>u dnu pod korijenjem</i>	48
<i>poklonili su mi knjigu</i>	49
<i>vratila se mrtva straža</i>	50
<i>limena stolica na zgarištu</i>	51
<i>zavukli smo se u šumu kako bismo predahnuli</i>	52
<i>jako me smeta</i>	53

POSLIJE METKA

nisam se borio za zemlju koju ne volim,

<i>već ne volim zemlju za koju sam se borio</i>	54
<i>kad je braco stigao u ceradi</i>	55
<i>usnuo sam u dubokoj šumi</i>	57
<i>baš bih mogao napisati pjesmu o san cristobalu</i>	58
<i>pitaš gdje su mi misli</i>	59
<i>kako je glupo</i>	61
<i>razbijen okvir</i>	62
<i>jednom su me, na prijevaru</i>	64
<i>jutros</i>	66
<i>prije nego se dogodilo</i>	68
<i>dobar dan</i>	70
<i>gledam i ne vidim</i>	72
<i>ona zna</i>	73
<i>u najmanjem parku na svijetu</i>	75
<i>jedne večeri</i>	76
<i>ovce za šišanje</i>	77
<i>noćas je na straži bilo mirno</i>	78
<i>onoga dana kad sam se rodio</i>	80
<i>što bi čovjek mogao reći o očima koje nisu plave</i>	82
<i>tužna vijest me dočekala</i>	84
<i>rat diže čašu</i>	85

<i>pet dana u tjednu</i>	86
<i>nešto bih si rekao</i>	88
<i>budim se kraj hladne peći</i>	89
<i>želim vidjeti djevojku koja sličići na mene</i>	90
<i>kad netko poželi napisati pismo</i>	92
<i>o</i>	93
<i>voliš li me?</i>	94
<i>dom je tamo gdje je srce</i>	95
<i>kad mi duša otputuje</i>	96
<i>svako malo obićem groblja</i>	97
<i>svako malo nazovem psihijatriju i pitam</i>	98
<i>prodao sam kalašnjikov</i>	99
<i>rekao je nešto što nije trebao</i>	100
<i>mudar je brko</i>	101
 SOL KATARZE Milan Zagorac	 104
 O autoru	 106
 Impresum	 107

Jednoga dana kada se probudimo, svijeta neće biti.

Carmeli koja uvijek čeka.

PRIJE METKA

za sve one lijepe dane koje smo propustili

* * *

pitao sam brku
da ti je ostao jedan dan života
a možda baš i jest
reci brko, kako bi ga proveo?

razmišlja brko, duboko uvlači dim
uvijek je takav kad mu zadaš temu
cmrče vranac iz plastične čaše
ocrtava nožem vrhove obzora
jaše mislima po planini
kruži rukom
miksa
zadnji gutljaj u plastici
ispije pa kaže

*nazvao bih jednu malu
moju studentsku nedosanjanu sanju
malo je falilo da ispadne drugačije
ali eto
nije
nazvao bih samo
da pitam kako je
da čujem kako živi*

brko ima četiri banke, kraći brak s početka i odraslog sina

* * *

vlak tutnji pa uspori
čelo na staklu
gledamo u svjetla grada
sjedimo u praznom zelenom kupeu
obojica u istom zelenom odijelu

ovo je raskršće
tu ćemo presjesti, za svoja odredišta

o jebem te glavni grade
psujem jer znam
ovo je tek trećina mog putovanja
o jebem te glavni grade
ponavlja on za mnom
valjda zvučim cool pa i on pokušava

putem smo si prepričali živote
dok budemo stajali u redu za karte
jedan drugome više nećemo biti bitni
jedan o drugome više nećemo znati ništa

ubijajući vrijeme
jedan drugome
kratili smo put u novi život
a već kroz koji mjesec
vremenu i životu zamijenit ćemo mjesta

svog suputnika iz kupea
ubit ću s ruba šume
dok cigaretom bude
žario iz mraka
kao jedno od onih svjetala
u koja smo zurili iz vlaka

* * *

brojalica kaže:

jedan tebi, jedan meni

tako se to radi kad se pravo dijeli

no ovog puta ja ću krojiti pravdu

jedna cijev, dva metka, troje nas

jedan tebi, jedan njemu

a mene moj čeka

u susjednome selu

dat će mi ga kad noću

zalutam među njih

* * *

rekla mi je prije polaska
ako vidiš kakvo dijete
nasmiješi mu se
tako ćeš ga uvjeriti
da je svijet dobar

pa i da se nasmiješim
zar bi ga to uvjerilo
kako smo mu djetinjstvo s razlogom oteli
kao krivca kakvog
da smo ga time kaznili
mi veliki, jaki i najpametniji

zar osmijehom da mu lažem
kao onaj što poljupcem izdao je osmijeh

* * *

pričao je jednom spiker
kako su na antarktici otkrili čudo
kanale ispod leda od vododerine
tragovi nekadašnjih rijeka, valjda
i fosilne ostatke bjelogorične šume
sve su sondirali i snimili
zaključili da je tu prije nas
bio neki drugi svijet
prije znanog ledenog doba
dakle
netko je tu živio, imao pismo, medicinu, tehnologiju
možda su letjeli i na mjesec
zašto ne? i nama je uspjelo, a nije da smo nešto mudri
pričao je jednom seljak
kada dugo sadiš krumpir
iscrpi se zemlja
stoga
nije loše
odmoriti tlo
na neko vrijeme posaditi travu
pustiti korov neka džiklja
prekopati
pa ispočetka, najbolje s mahunama
čemu se onda ljudi čude
i spiker skupa s njima?
prekopat će nas jednog dana kad izmorimo svijet
natopiti
i iznova zasaditi
doći će neki drugi, novi ljudi
i neće znati da smo ikada tu rasli
imali teslu, herodota, seneku i voltu
kopernika, arhimeda, tuđmana i slobu

proći će milijarda
i oni će gledati neku drugu antarktiku
sneživati se od čuda
što su sto metara ispod leda pronašli bakrenu kapsulu

jednom će njihov spiker pričati
kako je tu nekad živio neki drugi svijet
ili su planet možda
pohodili izvanzemaljci

nisu tu bili izvanzemaljci
nabijem vas
tu smo bili
moj kalašnjikov
ja
i okvir pancirnih metaka

* * *

u džepu nosim papir
od znoja usukanu
pozivnicu za cirkus
ulaznicu za predstavu
na kojoj je moja smrt
jedina i glavna točka
plešem na žici
balansiram na rubu bajuneta
mokrih dlanova čekam
razapet iznad svijeta, smrt na trapezu
zli klaun sred arene prostre trpezu
sol na rani i otrov u hrani
bradata žena uz aplauz pokazuje čekić, klin i letvu
voditelj s tregerima najavljuje mi ime
moje majke molitvu
tuđe majke kletvu

* * *

shvatio sam da imam pristojnu prednost
na odlasku nisam ponio srce
ostavio sam ga na čuvanje jednoj tamo
ne znaš je ti
sad sjedim bez srca i razmišljam
ako mi metak i pronađe meso
srce će ostati netaknuto
to je generalni zajeb koji ću
htjedne li sudbina, plasirati
bez da sam o tome imalo kalkulirao
bez da sam išta sličnoga planirao, zamisli
vojnika bez srca, tema je to za psihologe i kardiologe
dvojim da bi se tome itko nadao
da bez srca sam mnoge ostavio iza sebe
a da ni izbliza nisam bio istim gonjen
jer jednu tamo, ne znaš je ti
ostavio sam
dok ove druge, kao da je i bitno tko su
ostavili da leže, u krvi
sve uz pjesmu napitnicu

* * *

što ako se sutra probudim i shvatim da sam mrtav?
shvatim, da sve ono što mi je sudbina zacrtala neću moći doživjeti.
jer eto, predomislila se i sve što mi je do tog trena bila namijenila,
olako je obrisala.
i sve što sam od tog jutra pa nadalje trebao učiniti, neću moći
učiniti.
shvaćam
kako neću stići odrasti, a trebao sam.
kako neću više imati šansu upoznati onu plavu s pedagoškog, a
trebao sam je upoznati.
štoviše, oženiti je, dobiti s njom sina i kćer, tjednima s njom smišljati
im imena,
dogovoriti se da se zovu po apostolu pokajniku i hanni schygulli
neću stići odsjediti jutro na pustom molu i uz kavu brojati krete
morskoj pjenu,
razmišljati što ću sve stići u životu učiniti
gledati nju kako pleše uz „personal jesus“ i smješkat se
misliti pri tome kako sam i sam mogao skladati tako jednostavnu
i efektanu stvar
i njoj je posvetiti
kako bi je tek onda iznutra razdirao njezin osobni isus.
njezin ja.
neću stići ostarjeti, s njom ili bez nje.
a i to sam trebao.
i te kako.

* * *

hodam po zgarištu nekog sela
nagorjele grede kuća vire iz snijega
pod nekim čudnim kutovima
k'o čačkalice kad bi ih bez reda
rasuo po travi
pa ih gledao
iz prilične blizine

iz daljine
ako me sad netko gleda
čini mu se da ono mrav gmiže
po tanjuru punom raskašenog griza
s čokoladom

i smiješno je što od sela
ostao je tek jedan zid
sve se srušilo, smrvilo
pod nogama škripi crijep s krovova
a na onom zidu što nije pao
s čavla visi fotografija neke djece

gledam tu sliku kako stoji
pod pravim kutom
netaknuta
ona jedina u svom kaosu
ni staklo joj nije napuklo
čak se nije ni zaprašila jako

i mislim kako nije najgore to što ćemo
djeci ovakav svijet ostaviti
već što oni neće doživjeti
da ga za nama popravljaju

* * *

gledam humku perunike
kako se kočoperi
sred obronka
onkraj šume hrasta medunca
sama

i mislim
pa koja budala je tu našla saditi ovakvo cvijeće
jer sumnjam da je vjetar nanio toliko sjemenja
i tako ga pravilno ostavio nek' nikne u krugu

i tko je tu ostavio plastičnu stolicu
onu najjeftiniju s ljetne terase
i čemu mu je sjediti u perunici
koja i nije neki cvijet
budimo iskreni
ma koliko autohtona bila

no kad se prisjetiš
da kilometrima nismo naišli na cvijeće
(a pod uvjetom da je nekome do cvijeća uopće stalo)
onda je i ovaj grmičak ljubičasti
razumljivo nekome bio vrt edenski
sve do časa kad ga je bog
nogom u guzicu lansirao
izvan svog dvorišta
bez da su mu krivi bili
jabuka ili žena

* * *

kad koljači
kleknu kraj poklanih
kad vukovi
padnu do janjadi
kad nam vjetar
s kičme zguli meso
kad nam hladna kiša
spere kosti
kad kroz bijela rebra
nikne trava
kad kroz usta
sjemenje proklija
kad se magla
provuče kroz oči
kad procvili bura
kroz slabine
u prsima
guja splete gnijezdo
u sred čela
med porodi pčela

tko li će nam kosti raspoznati
tko li će nas moći razvrstati

* * *

noć je u selu zabundana strahom
pojila su prazna
sablja nebom sijeća
kračuni su navučeni
čak i psi na lancu šute
osluškuju mi korak
dok se vučem kroz prtinu

oblak me gleda kroz krvavi prsten
noćas će me vjenčati
crnom, starom ženom
u srcu mi klapa vodenica
kamen mi je kosti smrvio u brašno
krv i snaga otječu od mene

nigdje brata, ispružene ruke
nigdje čaše vode do usana
vukovi su mi prepoznali miris
umrijeti se mora u ničijem selu

* * *

znaš ono
kada ti dosadi čekati
premda to bila i smrt
eto, meni je dosadilo
imam osjećaj da je kučka već odavna tu
skrila se i gleda me
igra se s mojim strpljenjem
ogrнула se kravljom kožom
eno je preživa na livadi i kao
gleda na drugu stranu
a točno znam da
kada okrenem glavu
trepće prema meni tim bette davis očima
iskopat ću ih, majke mi

ako sretnoš smrt
neka ti ne bude teško
dovedi mi je ovamo
da završimo s tom farsom
samo, primijetiš li da
pod haljinom skriva
kutiju sa šahom
reci joj da taj film neće gledati
pa neka ga je sto puta snimio bergman

malo znam o šahu
crni, bijeli, sitnež i vlastela
i znam da konj ide u el
nema šanse da ću se kockati
životom na drvenoj ploči
sve neka je nalik na zastavu i grb

a uhvatim li je da vara

stjerat ću je u zečju rupu
i to onog ucifranog, ožujskog, bijelog
koji bi si od jada pojeo i frak i leptir mašnu
samo kada bi vidio
u kakvoj tek ja
zemlji čudesa živim

čuo sam jednom
da je ta bajka šahovska igra
putovanje bijelim i crnim šumama
zato klinka na koncu priče i postane kraljica
pješadija uspije prijeći bojno polje
promaknuće za junake
ne pitaj detalje, ne razumijem

samo znam
da s njom hoću
odigrati zadnju igru
i to odmah
iako nisam sklon bilo kakvim partijama

i loš sam generalno
u igrama strpljenja
(kao što možeš i sam zaključiti)
no možemo recimo
obarati ruku
boli me briga što je njezina
sama kost i kosa

a ako to iz nekog razloga
baš mora biti šah
tada joj prvo želim reći
da ta igra i nema nekog smisla
jer crni i bijeli pijuni, samo su pijuni
i potpuno su isti kada oguliš im lak
i ne treba biti jako pametan da shvatiš
kako više sliče jedni na druge negoli na svoje kraljeve

zanimam me vidi li to ona tim svojim kravljim očima
ili je glupa
ili joj je jednostavno svejedno

ako sretnoš smrt
reci joj
da ćemo igrati što god želi
neka bira igru
ali ja biram pravila
svi pijuni na jednu
svi kraljevi na drugu stranu
a za konje i ove druge
koji umjesto naprijed
kreću se u krivinama
i skakuću okolo naokolo
oderem ih kao zečeve
i ožujске i martovske
da znaš
sudac može biti
napušena gusjenica
ona je navodno položila sudački
i ima uvjerenje
sa sedam pečata

* * *

blizu su
čujem snijeg kako škripi
pod čizmama
ne znam da l' me vide
ležim uz stablo
i grlim si koljena

oni šapuću i traže me
čujem jednog kako vadi nož
samo mjesec da ne izađe
i ne izda me srebrom

srce udara
bojim se da ga čuju
i da će kao magnet
zavesti njihova sječiva

ne želim umrijeti sam
o kako trebam nekoga uz sebe
samo na tren
tek zagrljaj il' dva
nekoga s kime bih podijelio kraj

sklupčan uz korijen zamišljam
da je to neka žena
meni tuđa
ali voljna
crnija od noći
žena
iz zabačenog sela
do kojeg vodi neprohodan put
kroz šume lijeske i gloga
ugoda mi oblijeva prepone

mokraća me grije
ona žena me gleda i smije se
maše za rastanak
i njihove čizme odvodi u noć

danas spavam sam
soba smrdi na urin
prozor nikad ne otvaram
svake noći pišam u krevet
namjerno i svjesno
sretan
što to mogu učiniti

* * *

opet se profesor iz susjedne spavaonice
napio prije večere
pa gnjavi ljude
recitira nekog richarda trećeg
kao da me briga
i za prvog i za drugog

*samo se kukavice služe riječju savjest
smišljenom da straši jake ljude
grakće i nastavlja kao da prijeti
savjest nek' su nam mač i snažne ruke!*

nije savjest stih
profesore
nije ti to naplavina slova
kojom ispireš usta i pljuješ je nekome za vrat
savjest je sablast
zmija u crijevima
znoj pod pazusima na minus dvadeset
savjest je živa
kao rana

puše ti u uho dok nišaniš
zametne ti upaljač kad kreneš zapaliti selo
vlaži ti dlanove kada trgneš nož
savjest je ona koja ti noću
glupostima puni glavu
o tome kako svi smo isti
različiti, ali opet jednaki
drugačiji, a istovjetni
tlači te mislima
za koje nisi ni znao da ih imaš

savjest
svoje hladne ruke zavlači ti pod košulju
ne da ti spavati
suhim dlanovima prekriva ti usta
ne da ti disati
tjera te da plačeš dok samuješ na straži
i pogledom bušiš maglu

kaže da u ime dobra ne možeš činiti zlo
i to ponavlja
prvi, drugi, treći put
nadjenut ću joj ime richard
samo da joj imam nešto
napisati na grobu
metkom na truloj hrastovoj letvi

ubit ću je
profesore
savjest ću ubiti
olako
kao što ti ubijaš vrijeme
rakijom i recitacijama
trbuh ću joj rasjeći
profesore
crijeva ću joj zakucati iznad peći
a ti
ako me uhite zbog umorstva
posvjedoči
reci da je bilo
u samoobrani
toliko mi duguješ
profesore
mater ti pijanu i dosadnu

* * *

kad skonča kurbin pir
sve ću zapisati -
o svemu ovome
i svemu onome
tko je do kraja ostao na nogama
tko se s muzikom tukao
tko se sramotio
a tko gospodin ispao
koliko se pojelo, popilo
koliko u džepove trpalo
kući nosilo, ne iz nevolje
već zato jer se moglo

sve ću otkriti
sve ću reći
naglas čitati
sve odati

kako smo pijani plesali
krvavih očiju buncali
vlažnim lažima laskali
kako smo mladu za guzicu štipali
dok smo čestitali

sve
sve ću zapisati
i knjigu izdati
sebe već jesam
odavno

* * *

glava

razum

nesporazum

nepromišljen

glup

lud

ludost

ludost

ok

dalje

mašeš nekome

nož

zamahnuti nožem

krv

zaklati

pucaš

ubiti ljude

ubojstvo

ok

dalje

svađa

suze

strah

bol

grč

borba

rat

rat

ok

dalje

oko nas
sve
svijet
mi
čovjek
ti
srce
osjećaji
ljubav
predajem se

* * *

igrajmo se rata.

ti počinješ.

a, b, c, č, ć, d, dž, đ...

stop!

p!

država: pokojna

grad: napušten

selo: spaljeno

planina: prokleta

rijeka: krvava

biljka: korov

životinja: bijesna

ime: nepoznato

predmet: metak

sport: streljaštvo

auto: zastava

ne razumiješ igru

sve mora biti na p

p

kao

pakao

kao

pacifizam

pakt

pacijent

paraliza

pajac

pakost

pomrčina

poniženje

povraćanje

prkos
prljavština
prosjačenje
princip
ponor
pomor

razumiješ

rata se igramo na p

p

kao

postrojba

kao

pričuva

patrola

patrona

puška

prigušivač

paljba

pogibelj

panika

pancir

projektil

protunapad

pogodak

pogreb

povorka

rata se igramo na p

p

kao

potkazivač

kao

pomutnja

prodor

pobjeda
povlačenje
poraz
predaja
ptsp

rata se igramo na p

p
kao
poremećaj
kao
polucija
prostitucija
pozadina
porok
pornografija
požuda
položaj
penetracija
porod
pobačaj

rata se igramo na p

p
kao
providnost
kao
prorok
predvodnik
psalam
pop
purizam
paradoks
pasivnost
pašnjak
pastir

perfidnost
patetika
patnja
patogeneza
patologija
prostodušnost
pepeo
plač
pieta

rata se igramo na p

p
kao
patriotizam
kao
ponos
pripadnost
prizemnost
pregovor
prozivka
psihoza
prisila
pritisak
pristanak
popis
potpis
pripojenje
prisvojenje
proširenje
pokornost
poslušnost

rata se igramo na p

p
kao
policija

kao
potraga
pretres
prekoračenje
privođenje
pothvat
pohvala
pravilo
propis
pravda
prijedlog
predmet
povreda
prekršaj
predočenje
procedura
porota
prepiska
prepirka
proturječnost
pravosuđe
proces
priznanje
pokajanje
presuda
pravomoćnost
priopćenje

rata se igramo na p

p

kao

prebivalište

kao

predosjećaj

prtljaga

praskozorje

prečac
prebjeg
pasoš
putovnica
pruga
preseljenje
prognanik

rata se igramo na p
p
kao
politika
kao
parlament
premijer
predsjednik
potpredsjednik
povjerenstvo
protokol
partija
povlastica
prepotencija
prepredenost
pokvarenost
paravan
parodija
parazit
prijestolje
predujam
pozicija
prijevara
prodaja
propaganda
pamflet
profit
postotak

prihod
premija
prežderavanje
probava
proljev
povijest
prošlost

rata se igramo na p
ne razumiješ igru
sve mora biti na p

država: prodana
grad: porušen
selo: poklano
planina: previsoka
rijeka: presušila
biljka: posječena
životinja: pobješnjela
ime: precijenjeno
predmet: potrošen
sport: podlost
auto: put

predaleko
prokleta predaleko

* * *

prije devetnaest godina
mojim se istočnim horizontom
uspeo
vrh prve kuće

konjunkcija
razum i ludost jednako udaljeni od srca

čovjeku na nišanu
mjesec u vagi
ne pomaže odmjeriti osjećaje

dvanaesta kuća pada
na njoj piše bolnica, ludnica, zatvor, logor

u blizancima svijetle
kastor i poluks
zbog marsa u osmoj kući
braća se drže za grlo

izgubljeno u bespućima
bez natalne karte
sunce je u strijelcu
metak u trbuhu

* * *

čovjek odmetnut od mene
čita presudu
nepoznat netko, meni stran i tuđ
kaže da neću preživjeti dan

danju dok koračam kraj izloga
osjetim
uhodi me, optužuje, proklinje, mrzi
kroz osušene zube metkom mi prijeti
kao da mi je život kakav imam
od smrti kazna manja

pred spavanje
vidim
gura me uza zid
nudi mi cigaru, veže mi oči
slušam kako repetira
ja skidam povez
gledam ga
britvom mu stružem lice
želim nam olakšati
pa skupljam snagu
želim učiniti
posljednji krivi potez

* * *

prošlog su tjedna
dvojica kartala
jedan je dobivao
drugi optuživao
pred jutro je sijevnuo čelik
umiješalo se četrdeset ruku
i ohladilo glave

neku su večer
zajedno
otišli u patrolu
jedan se vratio sam
kaže da se dogodilo brzo
upali su u zasjedu
bilo je gadno
nije stigao niti opaliti
jedva je izvukao živu glavu

sinoć
kad je smrklo
iskrao se
i u mraku iza štale
potajice oprao nož

* * *

polje, jara, omara, vrućina
žito gori
obzorje treperi, peče znoj po vratu
podne otkucava teški bat na satu

masni gutljaj, užaren od daha
koža puca, voda dlanom cijedi
korak, stisak, zamah, udar
trzaj brz, dodir čist

žustro pleše oštrica po brusu
zveket, klepet, strug, pa muk
čelik iskri u zanosu
otkos pada u prkosu

sječiva i snoplja
sjetva, žetva, molitva i kletva

s kosom u ruci
svaki problem
izgleda bolje
kao pokošeno polje
prije smiraja

* * *

lijepo ti stoji vjenčanica
pogrbljena stara ženo
svatovi bez glasa što nas prate
šutke pjevaju pjesmu
koja krv natiskuje kroz uši

zagonetan ti je osmijeh nevjesto
zamrznut u vremenu
razbijen i pokupljen
sa snijegom i blatom natiskan u ždrijelo
začepio je svaki pokušaj
da opet budem čovjek

zavodljive su ti ruke mladenko
srce mi trne od njihovog dodira
mraz u miraz donosiš
i njime ga umivaš
pa sve što kroza njega teče
u čudu zastaje
i opčinjeno te gleda

prazan ti je pogled zaručnice
propadom u njega pa se zatekoh
u okrugloj sobi bez prozora i vrata
tvoje su oči dva zaboravljena okna
spušteni zastori i navučeni kapci
mladost moju iza njih si skrila
i vatru davno izgubljenju
stisnula pod skute
proplamtjet ćemo skupa
u zadnjoj bračnoj noći
raznijet će me vjetar
kao pahulje pepela

nad sve one vode
koje nisam preplivao

* * *

preko polja
staklo mi približava tuđe lice
jednim pokretom mogao bih mu
provući olovo kroz oko
to bih i učinio kad
u njegovim očima ne bih vidio
moj davno izgubljen spokoj
zbog čega ne mogu pogled odvojiti od njega
u pogledu mu vidim sve ono što bi se moglo dogoditi
ljetuje s djevojkom
spavaju u šatoru
jedno drugome kremom hlade ubode komaraca
ljube se
useljavaju u mali stan
farbaju zidove
na podu vode ljubav
ne želim to prekinuti pa gledam dalje
on cupka dijete u krilu
pokušava ga hraniti, a ono vrti glavom
više je kašice na podu
on se smije i ljubi ga u musave obraze
ona pristavlja ručak
prostire stolnjak i postavlja tanjure
sporo se kreće, smeta je veliki trbuh
nosi visoko, sigurno je muško
ja, vladar njegovog života
sve mu to dopuštam
skliznem u rov i ljubomoran palim cigaretu
želim za sebe sve slike koje sam mu dopustio
njegov život koji još nije proživio
odselit ću se u njegov grad
pratit ću ga

njegovoj ću ženi pridržavati vrata od lifta
zbližiti se s njom
postati joj ljubavnik
bit će to naknada za glad koju osjećam
za blizinom
dodirom, daljinom
do tada ću ga puštati da i dalje nesvjestan mene
šeće s one strane polja
godi mi spoznaja da mi je nadsvijest
konačno poslala motivaciju
sad imam novi smisao s kojim započinjem dan
to je broj ljudi koje toga dana neću ubiti
za svakog neubijenog povući ću rečku
metkom koji mu je bio namijenjen
sve dok ne prekrijem zid uz koji spavam
tako ću postati najveći nebojica
koji je hodao ovim poljima
i u rovu se uz cigaru odupirao zavisti

* * *

kad padnem
tamo gdje je zadnji trag prekrio snijeg
gdje su se ptice bez klepeta spustile na žice
tamo gdje žir sniva o hrastu
gdje se potok pričestio zamrznutim ribama
tamo me ostavite ležati
u sjeme ću joj zadnjim dahom
šapnuti ime
zgrčit ću prst i probiti zemlju
gurnuti zrno i zatrpati ga
leći ću preko njega
da ne promrzne
nikad me neće pronaći
iz rebara će mi niknuti stablo
vjetar će mu prstima izmrviti lišće
i otpuhati ga put kvarnera
ona će sjediti na balkonu
učinit će joj se da je netko zove
malo će se trgnuti
on će je pitati je li joj hladno
ona neće skinuti pogled s knjige
samo će se kratko prisjetiti
kako joj je baka kao maloj govorila
kad čovjek bez razloga zadrhti
to je zato jer ga je preskočila smrt

* * *

miran kao riba
udišem svoju sjenu
kao tintu
kojom graviram
poruku u srce
piše
spoznati boga

riba u vodi
voda u ribi
tvorac i ja
udišemo se
a posljednji udah traje
duže od života
s površinom spojen
crvenom niti
metak je sigurno izašao na leđima

* * *

sjećanja na njih griju nam nadu
da se imamo kome vratiti
o njima se i bez pitanja
rado govori
samo natočiš rakiju
i priča krene sama

rakije i žene
klize nam niz grla
svaka sa svoje strane
jedan ljuti gutljaj
dva gorka uzdaha
dovoljno je pitati:
čeka li te itko?
priča se prolije
i satima ne hlapi

i mene čeka jedna
samo mi natoči i slušaj
ispričat ću ti o njoj više
negoli i ona sama
o sebi zna

skoro sve
o njoj ću ti reći
prešutjet ću ti samo
da je
tek moj umišljaj
i da sam je
prije nekoliko godina
sasvim slučajno
sreo na plaži

bili smo klinci
tek smo krenuli u srednju školu
spustila je ručnik do moga
ja sam se pravio da spavam
kasnije smo se još jednom vidjeli u autobusu
kimnuli smo si kapcima
i odmah odvratili pogled

dao sam joj ime
adresu
i visinu
boju kose, očiju i glasa
sve sam joj dao
jer
o njoj ne znam ništa
a pamtim tek misao
o njoj

oblačim joj haljine
biram joj šminku
izvodim je u šetnju
držim je za ruku
pomno je ukrašavam s puno detalja
kao najskuplji poklon
koji umatam
za sebe
i ostavljam ispod bora
da me zatekne
jednom
kad se vratim

* * *

ti si sve one žene
koje sam volio
koje sam želio
a to nikad nisu znale
vratit ću se zbog tebe
zbog njih
zbog ljubavi
zbog želje
hvala ti što si ti
što si one
hvala im što su one
što su ti
vratit ću se zbog vas
vratit ću se
tebe mi

* * *

kiša je izdubila stolicu u glini
udobno sam smješten, makar
pothlađen do kraja
svuda oko mene mir
samo crijeva pjevaju
mjesec nauljena tava
kajgana od sedam jaja

* * *

ako ih danas sve pobijemo
što ćemo sutra raditi?

* * *

u dnu pod korijenjem
kao šafranove glave
snježnu plahtu probijaju
tanki dječji prsti

* * *

poklonili su mi knjigu
da mi grije srce
za studenih noći
ostale su još samo korice
a srce nikad hladnije

* * *

vrátila se mrtva straža
veselo ih dočekuje
repom maše
i prste im liže
kerber

* * *

limena stolica na zgarištu
sklopljena da ne zauzima prostor
nepotrebno s obzirom na to da više nema sela
dobro se drži
savila je kičmu i preživjela
da je barem moja
da barem nismo tu
ni sam ne znam što bih dao
postavio bih je uz more
tako da mogu sjesti kad god poželim
i svi bi znali da je moja
nitko je ne bi dirao
a ako i bi, u neznanju
već bi se našao netko da mu kaže
makni se, zauzeto
makni se, kad govorim
nije se čovjek borio da mu ti sjediš na stolici

* * *

zavukli smo se u šumu kako bismo predahnuli
s nama je i dragovoljac iz amerike
kaže da od šume nema boljeg mjesta za opuštanje
forrest
for rest
meni tip ne izgleda pretjerano normalan
ali kažu da je stručnjak za sve
život je kao bomba
kaže on
nikad ne znaš tko će idući što dobiti
da
život je kao bomba
trči čovječe, trči

* * *

jako me smeta što
sad ležim i k tome još malo u krivo
i što dozvolio sam
da onaj preko
umjesto mene odluči što je pravo

pa je li to fer
da sabijen pod kubik zemlje
ležim u neznanju
i ne spoznam dokučivu istinu o tome
tko je bio u krivu
i tko u pravu
nije bio

da tu u mraku još jednom umrem
od radoznalosti
da mi se crijeva omotaju oko kičme
da se grčim od nemoći
kao dijete podno visoka zida
što ne vidi svijet kojemu se zaputilo
hodeći
malo krivo
malo pravo
da cilja svoga ne dočekam
tek na korak do njega

POSLIJE METKA

*nisam se borio za zemlju koju ne volim,
već ne volim zemlju za koju sam se borio*

* * *

kad je braco stigao u ceradi
stara je svu njegovu robu podijelila
nešto karitasu, nešto merhametu
a ono što je ostalo
završilo je u staračkom domu
par ulica od nas

kad god bih dolazio kući
ispred doma bih vidio
kako crvena karirana košulja mog brace
sjedi na klupi i igra šah
kraj nje njegove traperice
i plava vjetrovka koja sporo šeće
gore-dolje bez nekog vidljivog cilja

i svaki bi me put iznova
zbog crvene karirane košulje
traperica
i plave vjetrovke
neki igleni zubi ugrizli za srce

od tada sam rijetko kada u naselje ulazio tom ulicom
i makar nije bilo kraće
birao bih put s južne strane

jer rat je -
to sad uviđam
preuveličao neke riječi
kao što su domovina, junaštvo i čast
dok su neke male, tek obične -
kao crvena karirana košulja, traperice i plava vjetrovka
ispale -
pismo sveto

za
sve to

* * *

usnuo sam u dubokoj šumi
ispod meke mahovine, na jastuku od lišća
gdje zlatne strune probadaju paprat
i traže me u zelenome mraku

to me budi nebeski strijelac
i snenog k sebi zove
da uspnem se uz prozirnu kulu
istkanoj u svjetlu

a na vrhu kule
(što izviruje visoko nad šumom)
sjedi nebesnik u haljini od vatre
i smije se

jesi li se naspavao?
jesam
dobro
onda sjedni tu kraj mene

prigrlih si koljena
sjedim, gledam, šutim
na obzoru prasak boja razlijeva se svijetom
lete zrake, zlatne trake
dozivaju spavače
a moje je čuđenje veće i od boga
gdje li ćemo samo
svi odjednom sjesti?

* * *

baš bih mogao napisati pjesmu o san cristobalu
samo ne znam koliko bi to bilo fer
nisam tamo nikad bio, naime
tek sam neki dan prvi put čuo
za taj grad čije ime
tako dobro zvuči

ne bi bilo okej pisati o san cristobalu
kad o njemu ne znam ništa
je l' sunčan ili kišan
ni gdje se nalazi na koncu
to što mi njegovo ime sad miriše bolje nego blatnjav snijeg
i nije neki razlog za pisanje

ne bi bilo u redu dati povod nekoj budali
koja će ovaj papir naći i smijati se tome
ne bi bilo pravedno niti prema njoj
koja će čuti da skončao sam u glibu
(uz sve ostale kerefeke)
to stvarno ne bi bilo pametno

s druge pak strane
kad razmišljam o iskrenosti
nema misli čistije od ove
radije bih bio u san cristobalu
ma gdje on bio
radije bih bio tamo nego tu
čekajući njih koje ne mogu ne dočekati

* * *

pitaš gdje su mi misli
daj mi cigaru da zavrtim ti priču
danas je točno godinu dana kako sam bio na maturalcu
toskana frende, i vatre mi daj...
e tako

toskana dakle, čempres, brežuljci
stomake obronaka raspucali vinogradi
zlati se zelen, zeleni se zlato
tjestenina iz siene
pizza iz lucce, quattro formaggi
caciotta, stracchino, mozzarella, pecorino
pečene masline i crno vino
butelje opletene suhom trskom
enoteca la madia, sapori toscani
chianti

a ferrara frende
bakreni krovovi, stakleni vrtovi
bršljan, cigla i kamene volte
bicikli na mostu, zadah starina
široki prozori s puno tajni
lucrezia borgia, damast draperija

kako mi nedostaje ta šarena tapiserija
visoki tornjevi san gimignana
da mi je sad jedan, tu na čistini
da mi se uspeti do samog vrha
istjerati laste ispod zvonika
pod prsnuti crijep zaleć'
mandulata puna trbuha
duboko udahnuti miris
ječmenog kruha

i vjetar
postaviti snajper pa da vidim
tko će mi prići na kilometar

* * *

kako je glupo
svake se večeri onesvijestiti
i opet jutrom okrijepljen oči otvoriti
kakav gubitak vremena
kako besmisleno priroda je odredila
da trećinu života proživiš
bez kontrole nad sobom
bez svijesti

ne bi li bilo bolje
da smo budni i bistri, konstantno
pa makar se zato i brže trošili
i kraće živjeli

koliko bismo velikih misli imali
u tom nesuđenom budnom stanju
koliko lijekova za rakove
i rješenja za sukobe

ali
koliko bi također gluposti
ljudima padalo na pamet
koliko bi više razloga za ratove pronalazili
umjesto da spavaju, ljudi bi smišljali zla

neka mi oprostite kreator i kreacija
što ih nepromišljeno nazivam nepromišljenima

* * *

razbijen okvir
popucalo staklo
razlomljene krhotine
na slici mladić
dječak zapravo
nema više od 13
u biciklističkim hlačama i diplomom u rukama

kako je samo ponosan, sretan

gledam tuđu sliku u toj tuđoj kući
čitam tuđu sreću i osjećam bliskost

a kako daleko čini se ta radost
u sred razjapljenih zidova
kako mora da mu je daleko
to priznanje
nad kojim mu se lice
u osmijeh razvuklo
baš poput krova
što je ostao halapljivo zijevati na mjesec
nakon što je bio progutan od vatre

ne vidim ga pod ruševinom
pa se pitam
tko zna gdje je sad to dijete
ima li neku drugu pohvalnicu
koja ga čini
sretnijim od ove
vatrom oprljene

nadam se da ga grije barem sjećanje
na trenutak kad mu je uljepšala dan
i da je uspio prerasti bicikl

koji polomljen gura glavu
kroz
do pola srušen zid

* * *

jednom su me, na prijevaru
odveli na književnu večer
udovica mesnatih bokova
s glupom ružom od crnog dekorativnog tila na glavi

(koju sam inače znao iz viđenja – živjela je u staroj zgradi od
crvene cigle na brdu iznad grada, previsoko od tla da bi joj se čak
i siluetu nazrelo dok se uvečer presvlačila kraj praznog kreveta)

ronila je gorke stihove
opterećujući nazočne
čas sobom
čas pokojnim mužem iza kojeg je također
ostala pokoja pjesma

pjesnikova žena
postala je pjesnik po pjesnikovoj smrti
svašta se dalo čuti
po svršetku njezina kazivanja
samo ako si imao živaca priključiti se
kritičarskom krugu koji je optrčavao sivi pinot

zapitali su se umnici
nije li bol jaka inspiracija
ili ga je oplakivala
mučki, lopovski, kurvinski
njegovim vlastitim stihovima

tad o tome nisam imao mišljenje
i nemam pojma od kud mi je
baš ona sad pala na pamet
no prisjećam se i mislim
nije li ipak lijepo, oplakivati nekog stihom
pa makar i njegovim

slici koja se time da stvoriti
ne može se odreći mekoća
i putenost što miriše na neprozračeni stan
s demode tapetama floralnog dezena
oblijepljenim po brašnjavim zidovima trusnog cementa
unutar kojih se dvoje
jedno drugome
na neko vrijeme posvećivalo

slika koja se nije i neće dogoditi
življa je od mene samog
stojim pred starom zgradom
od crvene cigle
na brdu iznad grada
pokušavam uhvatiti siluetu žene
ne uspijeva mi
pa se dižem
i uspinjem do prozora
razmičem zastor od zelenog brokata
s lakoćom ulazim u sobu s demode tapetama floralnog dezena
i pitam je
bi li meni poklonila stih
evo, ako želi, sam ću ga napisati
samo neka mi ga pročita jednom
neka slaže da je njezin
i da ga je napisala onda
kad sam joj se ritnuo
i time joj naježio sve dlake
na vratu i drugim mjestima
pitam je
bi li stih poklonila ratniku
ili meni
koji je od sebe samog
sve bitke izgubio

* * *

jutros su
neki nama nepoznati ljudi
parkirali u dvorištu

pogrbljene sjene
uklonile su se pred njima
prije no su stigle
počistiti snijeg

dvojica su
među sobom
podijelila teret malog limenog kofera
koji je pun medalja
uz škripu čizama po bjelini
ušao u zgradu

neće proći pola sata
prvo šutke
a onda sve glasnije
ali nekako i ispod glasa jer bi drukčije bilo nepristojno
oni će razvrstati sjajne džidže
i prebaciti svaku od njih
u po jedan veći kofer
limeni također

mali će kofer kasnije
olakšan toliko da ga više ne nose u dvoje
vratiti u auto
sjesti
i otići
i više ih nećemo vidjeti
bar ne do idućeg prodora

velike kofere

sutra će
natrpati u kamion
onaj isti u kojem su ogulinci
po kvartu prije rata
prodavali kupus

sad im ne trebaju
doviknuo je netko tko se nije suzdržao
trebaju, trebaju, došapnuo je sebi u brk stari profesor
koji je rijetko pričao
a i kad jest
nitko ga ne bi razumio

trebaju, dakako
kako bi se drugačije haron naplatio
kad ih bude prevozio preko rijeke boli

* * *

prije nego se dogodilo
lijepo sam zamolio
ne tražio
ne zahtijevao
zamolio sam ga
da me pusti sjesti
s druge strane

jedino mjesto u busu bilo je ono naopako
ono mjesto za trudnice i invalide
znate ono
gdje sjednete leđima prema vozaču
pa morate gledati kako stvari promiču unatrag
kako odlaze od vas
kao život koji se odmotava
i bježi
a vi ga ne možete zaustaviti

rekao sam
prebacite se ovamo, vama je svejedno
dok se vozim ne mogu gledati unatrag
mogao je i ljepše reći da neće
mogao je ne reći ništa
mogao je bilo što
mogao sam i ja
možda
ostati stajati
ali
žeravica je zakuhala u želucu
vatra je suknula kroz crijeva
para je pisnula kroz vene
razum se pregrijao kao kotlovnica

povukao sam ga za ruku
odgurnuo me
udario sam
jednom, dva puta, tri...
sve sam ih poslagao i gazio
krv je prskala po prozorima
neka žena je vrištala
raspao joj se najlon i naranče su se kotrljale autobusom
vozač je zaustavio nasred ceste
ljudi su bježali glavom bez obzira
netko vas je pozvao i sada ste tu

nikome ne želim zla
tog sam jutra na stanici
odlučio
da ću se ponašati pristojno
ali nisam mogao znati da će me ta vožnja unatrag
podsjetiti
kako su me jednom vezanog
posjeli naopako da gledam van
kroz prtljažnik teretnog kamiona
dok su nas vozili u šumu
da nas ne vrate kućama

* * *

dobar dan
došao sam vam vratiti
sve velike riječi
sve parole koje ste mi onomad dali
a ja ih, glupan, uzeo

sve je u redu
nema ljutnje
niste vi mene ni na što nagovarali
krivnja je samo moja
to što sam pomislio kako ću vašim idejama
ispuniti svoje praznine
to je do mene gospodo
vi ste čisti k'o regrutske gaće

kako molim?
zašto sada i nakon toliko vremena...
pitate?
pa, ta vaša gesla i slogani
u jedan su se mah, znate
dobro ukorijenili
i potrajalo je dok ih nisam sve iskrčio
nego
kad već pričamo

ako nije problem
dao bih vam i ovu prazninu što je ostala
nisam pametan što bih s tolikim bezdanom
osim da ga pretvorim u septičku jamu
nakon vaših fantazija
i ona bi mirisala

i hvala na svemu, naravno

nemojte štogod zamjeriti
sve ćete vi to bez problema
nekom drugom uvaliti
molim, samo zabilježite
da sve vraćam kakve sam i uzeo
sve što ste mi dali
već je bilo korišteno

* * *

gledam i ne vidim

ptica leti bez pokreta

ne posustaje

ona nema cilj

ona je cilj

dijete se igra u parku

ne čuje poziv na ručak

bira igru i razbibrigu

sloboda je njegova hrana

zagrljeni ljubavnici na mostu

ja sanjam njihov život

oni žive moje snove

trepnuh

* * *

ona zna
da je svaka pukotina u stijeni
prolaz u svijet vila
da na tučku žive mali ljudi koji jašu pčele
i gljive da su kuće za patuljke

ona zna
da su planine šuplje
jer u njima žive gnomovi
ako na raskršću prisloniš uho na zemlju
čut ćeš pjesmu i bančenje goblina
u vodu se ne baca kamenje
jer možeš probuditi nimfe

ona zna
da se hodeći šumom ne pjeva glasno
jer se može upasti u vrzino kolo
i da na novogodišnje jutro u stijeni kraj jezera
otvore se vrata
od kojih put vodi u vrtove
kojima ravnih nema

gdje je sada
da mi sve to kaže
iznova
da joj priznam
kako zbog nje potkošulju oblačim naopako
da u džepu nosim čavao
a nad vrata vješam otvorene škare

gdje je da mi priča
gdje je da je slušam
i u sve joj priče

sljepo povjerujem

* * *

u najmanjem parku na svijetu
podignite mi spomenik
kada ga djeca sruše
opet ga postavite
da ga oni mogu iznova oboriti
kad ga zbate s postolja
nemojte odustati
ponovno ga uspravite
iznova
kako bi ga mogli nanovo prevrtati
ničemu neka ne služi
moj spomenik
do mladosti da se nad njime izživljava

pravite se kao da je sam od sebe pao
kao da ste ga krivo postavili
dođite s radnicima i popravite ga
pravite se da ih ne vidite kako šute u grmlju
a kad odete pustite ih da ga opet izvrnu
neka ukradu farbu i išaraju ga
u koju god boju žele
meni će biti svejedno, ta i za života mi je bilo
neka se iza njega skrivaju
neka dovikuju šetačima
za djevojkama neka zvižde
i češerima neka gađaju nekoga
bilo koga
pustite ih

* * *

jedne večeri
ustanem se
i s najboljom namjerom krenem
u domovinski rat
no po putu se spotaknem
o nacionalni ponos

sve bi bilo ok
da mi nisu dali pušku
na kojoj je pisalo
црвена застава

što reći
pismo je pismo
dok je glava jedna
a ni s rogatima se nije bosti

i tako ti ja upišem fakultet u oslu
den norske veterinærinstituttet
znaš li koliko sobova godišnje napušta stanište
i ugiba tražeći bolje mjesto za život

* * *

ovce za šišanje
krave za mužnju
plastični marker na goveđem uhu
jarci za deranje
perad za čerupanje
mrtvo meso na pokretnoj traci

svi smo mi

stoka za klanje
koža za dranje
indigo pečat udaren u čelo
remen oko struka
krzno oko vrata
iskoristivost od stotinu posto

* * *

noćas je na straži bilo mirno
pa sam odlučio poći na kraći izlet
ne znam kako, ali našao sam se
na putu za damask
leđima pridržavam zvonik stare crkve
penjem se uz njega kao žilavi bršljan
krovište je lanulo na oblake kao staro pseto
mjesec je reflektor
ja na daskama koje nikome ništa ne znače

zaslijepljen od srebra
čujem glas kako me doziva
pita me zašto ga progonim
ja pitam sebe samog
je li to bog nema pametnijeg posla pa mi je odlučio prikratiti
smjenu
a on iznova
vapi i pruža palčeve prema meni
kako bi mi ljuske izvadio iz očiju

pristojno mu pokušavam objasniti
da to što ulazi u uši ne dopire do razuma
pokazujem mu na onu stranu i govorim
nisam ti ja malome kuću srušio
granata je stigla preko brda
idi tamo pa s njima razgovaraj
oni će te sretni saslušati
prije nego opet ispale jednu
kako bi na cijevi ugrijali dlanove

ali svi ste vi, kaže, isti
vjerujem da jesmo
ali ja iako slijep

vidim ono što ti ne želiš
božje smo sjeme, ali je žetva vražja
a s visina
tajac
muk

* * *

onoga dana kad sam se rodio
otac je iza kuće posadio jablan
iste godine je uvenuo
žene su rekle da je to loš znak
te je noći mjesec bio pun
i pas nije prestajao lajati
ujutro se primirio i prodao za obrok
kad je nekoliko godina kasnije uginuo
otac ga je pokopao uz nesuđeni jablan
rekao je da u prirodi ne postoji smrt
već samo preslagivanje atoma
neka se kosti miješaju sa sjemenjem
iz toga ne može ništa loše ispasti

onoga dana kad sam otišao
otac je otkopao rakiju
do tad nitko nije znao
da ju je po mom rođenju
zatrpao u istu rupu
u koju je posadio mladi jablan
i sahranio psa

rakiju nisam ni okusio
ako je zatvorena ubila drvo
što bi tek meni učinila

ali sjetio sam se mjeseca
pucao sam na njega dok se nije sakrio
moj put je bio moja odluka
i nisam želio da me itko prati

sjećanja sam zakopao
neka se preslaguju u meni do boljih dana

ponovo ću im nazdraviti
kad se mrtvo pseto popiša uz jablan
i lajanjem sebi zaradi za ručak

* * *

što bi čovjek mogao reći o očima koje nisu plave
nemaš ih s čime pravo ni usporediti
plave oči pak možeš danima spominjati
a da o njima ne kažeš ništa
samo
plave
oči
i opet sve si rekao
sve si slike time opisao
svim gorskim kristalima u dušu ušao
vodama tijelo predao
visine poželio
pao ničice
pred njima
očima plavim

celestin i azurit
plavi topaz, angelit
plavi ahat, plavi kvarc
akvamarin, euklas
safir, tirkiz i lapis lazuli
pa ih drškom noža smrviš
otpuhneš i kroz plavi prah
gledaš u sunce

ništa
ništa takvoga
mjeriti se ne može
s plavim očima

njima čak i smrt ljepše stoji
negoli
u svakim drugima

bistri, tanki tračak svjetla
kojim treptaj prvi put
upoznaje svijet

* * *

tužna vijest me dočekala
dok sam ležao na leđima
to mi se nikad prije nije dogodilo
osjećaj je čudan
ne osjećaš tlo pod nogama
pluća se polegnu uz kičmu
pa jecaji stružu između rebara
trećeg, petog, sedmog, devetog
i ostavljaju ubadajuću bol

teško je plakati dok ležiš na leđima
zvijezde se razlijevaju
kao da ih slikar
razvodnjava

najbolje je kad te takav glas
dočeka sjedeći

kao poklone
ruke vješto
pakiraju tugu
u predmete za stolom
pripaljuju cigaru
tresu rakiju na dnu boce
ili jednostavno spuste karte
licem prema dolje
a ti kažeš
odustajem

* * *

rat diže čašu
nazdravlja
budalama
na dnu stola
pa namiguje smrti

kad se osvrne za sobom
zadovoljan je viđenim
povijest
voditeljica njegove PR agencije
amnestirala je sve psihopate
što su bez da trepnu okom
u smrt poslali milijune
ispraćajući ih barjacima
na kojima su vijorili simbole sujete
i ustoličila ih kao uzore
nazvala ih velikim vojskovođama
na koje se pokoljenja ugledaju
da bi kad i njima dođe vrijeme
spremno zakoračili u bezdan

smrt se smješka potajice
namiguje ratu
skriva ruku ispod stola
krvavi prst spušta u kolijevku
iz koje se oblizuje
novorođen bog
zlatnik

* * *

pet dana u tjednu
čovjek se ustaje u cik zore
umije se
ponekad i obrije
sat se vremena drnda autobusom
trpi tuđu nervozu i zadrž
izađe dvije stanice ranije kako bi protegnuo noge
na ulazu u firmu prijavi se čuvaru
presvuče u garderobi
smjesti uz pokretnu traku koja vozi nagomilano streljivo
čovjek je fokusiran
svaki metak dohvati i mjeri nekom čudnom spravom
neispravan metak odbacuje u stranu
dobar je onaj koji može ubiti
kasnije ode na pauzu
podmetne karton na prljavu klupu
i sjedne
odmota sendvič i jede
gleda kako godinama na zidu prema stropu raste pukotina
onda plitkim ugrizima pojede bananu
i kratkim gutljajima dugo pije čaj od pelina
čitao je da je to zdravo za želudac
ostatak vremena drijema
kad se vrati do pokretne trake opet prevrće metke između prstiju
mjeri ih i traži grešku
dopušteno odstupanje je jedan mikron
jedan množen s deset na minus šestu metara
to čini razliku između života i kraja
prvih deset godina
čovjek je svakom metku uputio bojazan
pitao se hoće li izvršiti zadaću
pitao se koji će od njih pogoditi

to ga je opterećivalo
onda je prestao misliti
sad mu je puno bolje
više nema gastritis i ne pije čaj od pelina
jedino što mu povremeno padne na um
hoće li i ovaj mjesec
na vrijeme stići plaća

* * *

nešto bih si rekao
ali ne mogu naći riječi
rukom noću prelazim po postelji
i kad pomislim da će mi utonuti u jagodice
da će mi se kao riba zakoprcati u šaci
osjetim prazninu
mrak mi se smije
svim mojim riječima koje je pronašao
tad dohvatim psovku da ga pogodim
ali i ona pobježe
kao ptica od pucnja
zažmirim
i opkoljen svim pogledima koje sam ikada ugasio
gledam se
i po prvi put jasno vidim
sebe kakav jesam
pa zubima pustim krv niz usne
nešto bih si rekao
ali ne mogu naći riječi

* * *

budim se kraj hladne peći
dlanove uranjam u nebo
umivam piljevinu iz očiju
kroz prozor se nazire obris šume
rastapa se poput snijega kad u njega ulegne
vrela čahura
zubato sunce odgriza proplanak
zlatnom trubom vabi životinje iz rupa
trag u mrazu dubok je i svjež
jutro miriše na čaj od kadulje
ukočeni list se otkine
pod njim zadrhti lokva
kaže da nije sve mrtvo
a spaljeno selo šuti

* * *

želim vidjeti djevojku koja sličići na mene
u dugačkoj i tankoj haljini od lana
kako se usred kafića ustaje na prvi takt
i luda za ovaj svijet
gipko pleše

želim da me zaslijepi sunce
kroz njezinu gustu, tamnu kosu
da je vjetar nekoliko puta okrene između stolova
da joj se zavrti u glavi
s noge neka joj ispadne sandala
neka klone natrag u stolicu
smijući se još dugo nakon toga

želim da zaboravi
kako joj otac leži u nekoj ubožnici
sam, posran i zapišan
i jedina briga da joj bude
s koliko će se radosti večeras okružiti

želim vidjeti sve to
dvadeset godina od sada
jer sada
dok ležim na krčevini između panjeva
sam, posran i zapišan
i dok sunce me zasljepljuje kroz gusto, tamno granje
rado bih zaplesao
kao krvava lanena gaza
koju mi vjetar bezobrazno otima s lica
samo kad bi me netko trgnuo iz nesvjestice
i natrag obuo čizmu
lijevu na desnu
desnu na lijevu

svejedno je

* * *

kad netko poželi napisati pismo
pa pita
tko ima olovku?
ja uvijek šutim
iako imam jednu
koju sam odrezao na točnu veličinu
da mi ne strši iz džepa na nogavici
kad god imam priliku
iskradem se
pa u rokovnik zapišem nekoliko redaka

ali kad netko pita da mu se posudi olovka
uvijek se nađe kakva lajava budala
pa upre prstom u mene i kaže:
ima on, stalno nešto zapisuje
a ja na to već uvježbanom mirnoćom odgovorim:
nemam ja nikakvu olovku

nitko ne mora znati
da ono što danju umirim olovom
noću oživim ugljenom

* * *

o

kako bi osjećaj
koji stvara bijes
bio dobar
da nije gorčine
koja nakon njega
ostaje

* * *

voliš li me?

da

više nemam pitanja

* * *

dom je tamo gdje je srce
srce je tamo gdje je želja
želja je tamo gdje me nema
nema me tamo gdje je dom

* * *

kad mi duša oputuje
želim da povede i ovo tijelo
da ga ne ostavlja trunuti u zemlji
neka ga pokazuje tamo gdje ode
kao medvjeda na sajmu
možda barem tako
ušićari neku korist

* * *

svako malo obiđem groblja
u potrazi za natpisom s mojim imenom i prezimenom
kad ne pronađem takav grob
vratim se kući pazeći da prođem pokraj voćarne ispred koje sjedi
ekipa s pivom
znam da će me pitati
kako je?
pa sav sretan odgovorim
super! evo, živi se!

* * *

svako malo nazovem psihijatriju i pitam
imaju li u kartoteci odbjeglog pacijenta koji se zove kao ja
kad odgovore da nemaju
ugasim TV
skuham si čaj od kamilice
zavalim se u fotelju
i kažem sebi:
dobro je. ipak nije do tebe.

* * *

prodao sam kalašnjikov
nekom talijanu koji se vrzmao među nama
taj je kupovao sve što je stigao
ako si imao ratni plijen
znao si da ga njemu možeš uvaliti
dao mi je petsto maraka za kalaš s crveno ofarbanim kundakom
plijen iz moje zadnje akcije
godinu dana kasnije u lokalnom kafiću
vidio sam na televiziji prilog o terorističkom napadu na jugu italije
neka militantna grupa ili mafija
(nisam razumio tko i zašto)
podmetnula je granatu
i upala u neku zgradu
mrtvih civila na sve strane
kad ono
u jednom kadru, ispod ruševine
između prašnjavih i krvavih tijela
viri kalašnjikov s crvenim kundakom
dovršio sam piće, otišao na pišanje, oprao ruke i umio se
potom sam pozvao konobara i rekao mu
neka svima toči piće dok se ne popije za petsto maraka
sutra ću mu donijeti lovnu
znamo se

* * *

rekao je nešto što nije trebao
pa se dogovorio s mojim nožem
da se za ovaj život sasvim dovoljno napričao
danas sam sreo njegovu kćer
stali smo i porazgovarali
lijepa je na mamu, a pametna na mamu
odgojena djevojka
država je stipendira kao dijete poginulog branitelja
u razgovoru spomenemo njezinog starog
više mu ne pamtí lice
no ja ga pamtim umjesto nje
četrdeset uboda
četrdeset pećina jednog razbojnika
četrdeset utočišta za primanje ljutnje
četrdeset rupa u koje sam izlio vatru svog bijesa
kao da i jedna sama nije bila dovoljna
prva fatalna
i trideset i devet za dodatnu ovjeru gnjeva
kažem joj da se ničemu ne čudim
ipak smo na koncu ratovali sa stokom

* * *

mudar je brko
zna ispričat priču, a da nije dosadna
zna pogodit žicu
zna motivirat

život je borba
prokašlje on
gnijezdeći se s noge na nogu
k'o kokoš koja će
evo sad
sjesti na jaja

čučimo oko njega
šutimo, gledamo se
a ne želimo se vidjeti

razumije to brko
zato i priča, ali pametno
o južnom atlantiku
a ne o balkanu
jer zna da su
na njemu odavno
izbljedjele
želje i motivi

zato brko sve okolo naokolo
priča nešto deseto, a o nama priča
živjet će sto godina

tristan de cunha, kaže
otok je tamo negdje
pa donju usnu zarije u gornju
stisne oči i rukom pokaže preko polja
i nastavi

daleko u pički materini
ako živi dođete kući potražite ga na karti
viri iz mora između afrike
i amerike
južne
3000 kilometara od ove prve
3500 kilometara od ove druge
na njemu živi 300 otočana
sade krumpir, love jastoge
i nemaju neprijatelja
osim vulkana što im visi iznad glava

jednom je tako prokuhala lava
evakuiralo sve mještane
dovezlo ih u englesku
smjestili ih fino, ljudski
no nije prošla ni godina dana
okupe se oni pa zatraže kraljicu
da ih vrati kućama
sve neka je i vulkana
svejedno im je ako će proći kao oni u pompejima
samo da im je svoju zemlju opet vidjeti

i što će s njima?
vratilo ih nazad
eno ih i danas kopaju krumpirište
love jastoge
i ne brinu se previše
makar vulkan tu i tamo
i dalje podriguje

i više ništa ne kaže brko
ni ne treba
kad rekao je sve što je trebao
i opet nam se pogledi krijese
i puška se čvršće steže

i već je manje hladno
i odmah bismo sad tu
sve te vulkane
golim rukama rastrgali

SOL KATARZE

Malo je koja zbirka pjesama toliko bolna i jaka, a s druge strane toliko privlačna i poticajna kao što je to *Zapisano metkom* Zorana Žmirića – zapravo, riječ je o nečemu što bismo mogli nazvati *ostatkom*, *talogom* onoga što je prethodno artikulirano u *Blockbusteru*, zacijelo najknjiževnijem hrvatskom antiratnom proznom tekstu (tekstovima) objavljenom prije nekoliko godina u nakladi VBZ-a.

No, što bi značio taj *talog* da upravo on nije, baš onako alkemijski, sublimirao ono najbolje, najljuće, najjače, onaj punokrvni bujon, sam sukus, meritum stvari svega onoga što rat jest, a što se ne vidi, ne osjeća i ne doživljava ukoliko je, u ovakvih tekstova vrlo često, umjetno zaslađeno prigodnim patosom. Ovdje su izloženi osjećaji čovjeka u stalnoj graničnoj situaciji, na stalnome rubu, u stalnome limbu izloženosti smrti i boli, patnji, suočavanju slika prethodnoga s onim slikama aktualnoga, a ono se u surovom ispisu daje kao u sljedećim stihovima: hodam po zgarištu nekog sela / nagorjele grede kuća vire iz snijega / pod nekim čudnim kutovima / k'o čačkalice kad bi ih bez reda / rasuo po travi / pa ih gledao / iz prilične blizine.

I jasno, ovo zahtijeva i odgovor, smisao, sadržaj rata, ono što je iza, onkraj banalnosti vojničke i političke svakodnevice, unutrašnju stvar, čežnju za promjenom, možda dvostruko skritu u simbolički vrlo nabijenim stihovima: jednom je pričao seljak / kada dugo sadiš krumpir / iscrpi se zemlja / stoga / nije loše / malo odmoriti tlo / na neko vrijeme posaditi travu / pustiti korov neka džiklja / prekopati / pa ispočetka, najbolje s mahunama, a najbolje da samome čitatelju prepustimo asocijacije koje će ga odvesti u tko zna kojim smjerovima, jer pjesnik Žmirić nimalo ne olakšava čitatelju, već ga ostavlja u istovremenoj začuđenosti i užasnutosti nad iskrenošću muškarca koji plače, ali i ratuje, koji se ne iščuđuje poput naivne mlade, već iskreno radi dnevnik nečega što bismo mogli nazvati unutrašnjom transformacijom od momka u muškarca, od djeteta koje ne pati i ne poznaje bol u čovjeka koji pati i koji poznaje bol i s njome se nosi onako kako zna i umije. Recepte ne daje, preporuka nema. Ostaje samo osjećaj iskrenog suživljenja s lirskim subjektom, s pjesnikom, s boli koja je inherentna ratu, ali koja ne spada u korpus junačkih priča i herojskih djela. Heroj je ovdje sve samo ne heroj. Ovdje je heroj sam zašao u utrobu zvijeri i to ne svojom voljom, nego voljom neke više, ovoga puta političke sile, no to je ona duboko mitska priča o Joninu ulasku u kitovu utrobu, mrak vlastite duše, crnu šumu.

Žmirić cijelu do sada dostupnu zbirku gradi na jakim kontrastima vanjsko – unutrašnje, bivše – sadašnje, idila (Toskana) – ratište (neka vukojebina pod snijegom), ljubav – rat, plavokosa jedna – udovica mesnatih bokova, kratke lirske forme gotovo haiku ekonomičnosti izraza – pripovijedanje u stihu – i ti kontrasti čine gradbene elemente jedne posve autentične lirske kategorije suvremene ratne književnosti.

Smrt je ona koja nadmudruje, no zacijelo nije ono najgore što se može dogoditi – tu Žmirić prelazi granicu, transcendira, ispituje ono što je iza, nakon, ono što se krije iza zastora stvarnosti koju poimamo apsolutnom i jedinom, te je na taj način nadišao banalnost stvarnosnog i zašao u područje eshatološkog, spasonosnog, unatoč činjenici da ni otvoreno ni nametljivo ne ispovijeda očekivani vjerski diskurs. Spasnosna ideja je u samome čovjeku koji, rubnom situacijom, pjesnik postaje, sve uvjereniji u transcendentnu moć izlječenja.

Žmirićeva, ne prevelika, ali dubinom sadržaja i iskaza velika zbirka zaista zaslužuje objavu svijetu i gradu, jer je ovime započeo rad na onome u čemu su mnoge druge instance društva nažalost zakazale – na stvarnoj katarzi.

Milan Zagorac

Zoran Žmirić

Rođen 1969. u Rijeci. Prevođen na engleski, talijanski, poljski, slovenski i ukrajinski.

Dobitnik je više nagrada i priznanja: finalist VBZ-ove nagrade za najbolji neobjavljeni roman (*Blockbuster*, 2009); finalist tportalove književne nagrade za najbolji roman (*Blockbuster*, 2010); dobitnik nagrade „Književno pero“ Hrvatskog književnog društva za knjigu godine (*Blockbuster*, 2010); dobitnik Godišnje nagrade Grada Rijeke za stvaralački rad i posebna dostignuća u kulturi (2011); finalist VBZ-ove nagrade za najbolji neobjavljeni roman (*Putovanje desnom hemisferom*, 2015); pobjednik natječaja za super kratku priču CeKaPe (2013); finalist Međunarodnog natječaja „Vranac“ za najbolju kratku priču književnog festivala Odakle zovem (2016); finalist tportalove književne nagrade za najbolji roman te nagrada Fran Galović, Ksaver Šandor Gjalski, Kamov, Fric i regionalne književne nagrade Meša Selimović (*Pacijent iz sobe 19*, 2019); nagrada čitatelja Fran Galović za najbolji roman (*Pacijent iz sobe 19*, 2019).

Objavio: *Kazalište sjena* (priče, 2002); *Vrijeme koje nam je pojeo Pac-Man* (kolumne, 2005); *Blockbuster* (VBZ, 2009; AdPublik, 2012; Brambles / Amazon, 2015; Фабула, 2018); *Riječke rock himne* (publicistika, 2011); *Snoputnik* (roman, 2014); *Zapisano metkom* (pjesme, 2015); *Putovanje desnom hemisferom* (roman, 2017); *Pacijent iz sobe 19* (roman, 2018); *Kaleidoskop* (proza, 2019).

Biblioteka elektroRI

knjiga 18

Zoran Žmirić

ZAPISANO METKOM

© 2020 Zoran Žmirić

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2020

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Krešimir Pintarić

Fotografija

chilcutte / Pixabay.com

ISBN 978-953-345-757-4 (HTML)

ISBN 978-953-345-758-1 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-759-8 (PDF)

ISBN 978-953-345-760-4 (MOBI)

Prvo izdanje

Studio TIM, Rijeka, 2015.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Rijeke i Ministarstva kulture
Republike Hrvatske.**

